

De geboorte van de atlas is goed bevallen

De Landelijke Dag van 30 november jl. ligt al weer even achter ons, maar de herinnering eraan (lees: de atlas) leeft voort. We hebben zelden zo'n succesvolle LD meegemaakt. De schattingen over het bezoekersaantal lopen uiteen van zo'n 1500 tot 2300. Hèt gesprek van de dag was natuurlijk de atlas. Iedereen was razend nieuwsgierig naar het resultaat van drie jaar arbeid van ruim 2600 tellers. In de diverse zalen verdrong men zich bij de atlasstands om een exemplaar. In de overvolle wandelgangen werden al bladerend de eerste indrukken uitgewisseld. Sommigen gingen met stapels boeken onder de arm naar huis. In totaal werden zo'n 2500 boeken verkocht, inclusief de voorintekeningen.

Foto: Gert Ottens

Ook de andere stands hadden niet te klagen over klandizie. Op de eerste verdieping waren de originele atlastekeningen tentoongesteld die men voor slechts € 40,- kon kopen. In totaal zijn 77 tekeningen verkocht. De helft van de opbrengst, € 1540,- komt ten goede aan vogeltellingen in Oekraïne, dit op initiatief van Vogelbescherming Nederland. De andere helft is voor de kunstenaar.

Het kinderprogramma, dit jaar uitgebreid tot vijftien deelnemertjes, leverde tijdens de excursie door de Ooijpolder veel geglibber en geglij op. De kinderen kwamen onder de modderspatten terug. Eén kind moest letterlijk uit de modder worden getrokken, waarbij de laarzen in de modder achterbleven. In de middag kon de jeugd wat tot rust komen met plakken, knippen, uilenballen uitpluizen en striptekenen. Van de zijde van de pers was de belangstelling voor de atlas nogal bescheiden. De meeste grote kranten en tijdschriften hadden er overigens wel al aandacht aan besteed. Al met al kunnen we terugkijken op een geslaagde dag met vooral blijde gezichten.

Lezingen Landelijke Dag 2002

Onder de titel *Van eerste naar tweede atlas* brachten Ray Teixeira en Jan-Willem Vergeer een show voor twee heren voor het voetlicht, waarbij natuurlijk de verschillen tussen de twee atlassen werden uitgelegd (van kwalitatief/anekdotisch naar kwantitatief/systematisch), maar waarin ook gekeken werd naar de ontwikkeling van soorten in de afgelopen kwart eeuw. De wezenlijke rol van de vrijwilligers werd nog eens extra benadrukt.

Nadat het kersverse ataskind in een kinderwagen het podium was opgereiden, werd het vol trots aan Eric Wanders overhandigd, die na een hartverwarmend dankwoord een lezing hield onder de titel *Macht en magie van kaarten*. Door gebiedsdekkende tellingen van vrijwilligers worden gedetailleerde verspreidingspatronen zichtbaar gemaakt. Door deze te combineren met informatie over landgebruik en biotopen kunnen ook oorzakelijke verbanden worden gelegd. Zo toont de nieuwe broedvogelatlas hoezeer intensivering van de landbouw de teloorgang van veel natuurgebieden en vogelsoorten heeft veroorzaakt, aldus Eric Wanders.

Onder de titel *Vogelatlas van Ordesa (Spanje)*, zweten in de hoge Pyreneeën bracht Kees Woutersen een verhaal over acht jaar broedvogels karteren in de woeste bergen. Wat heeft dit nu allemaal opgeleverd? Mooie verspreidingskaarten, een aantalsschatting van alle broedvogels en een lijst van alle 130 waargenomen vogelsoorten. Tot de broedvogelbevolking horen Lammergeieren (3 paren), Sneeuwvink (150-250), Citroenvink (200-300), Alpenkauw (350-550) en Alpenkraai (300-400). De atlas wordt ingezet bij het initiatief om het Park uit te breiden. Hierna stelde John Bekhuis de vraag: *Wat leren ons de kaarten in de Gelderse Poort?* De talloze hier verzamelde vogelgegevens krijgen vooral dimensie als de landschapsingrepen en het grondgebruik eroverheen geprojecteerd worden, en als ze in relatie worden gebracht met waterkwaliteit en grondwaterstand. Juist vogels die in hoge mate afhankelijk zijn van natuurlijke (water)dynamiek en andere processen die de vegetatiesuccesie onderbreken, zitten alarmeënd in de knel.

Robert Ketelaar vertelde in zijn verhaal *Schone maagd en drakenvlieg ineen: de paradox van de libel* over de inventarisaties voor de Libellen-atlas. Dit boek verscheen net voor de Broedvogelatlas in dezelfde serie (Nederlandse Fauna)

en bij dezelfde uitgever (Naturalis). *Van tellingen naar verspreidingsbeelden, wat hebben we in de trukendoos?* Onder deze titel besprak Ruud Foppen mogelijkheden voor het verdere gebruik van de gegevens die aan de atlas ten grondslag liggen (zie ook achterop deze SOVON-Nieuws). Glenn Vermeersch sloot de lezingen af met *Het atlasverhaal in Vlaanderen: organisatie en voorlopige resultaten van bij de zuiderburen*. Omdat de veldmethode in Vlaanderen bij het atlaswerk identiek was aan die in Nederland, is het nu mogelijk om grensoverschrijdende kaarten te maken. Uiterst waardevol natuurlijk, aangezien het verspreidingsgebied van vogels niet ophoudt aan de grens.

De atlas is een feit. Jarenlange noeste arbeid resulteerde in een naslagwerk van formaat dat met goed fatsoen een aantal jaren meekan. Helaas, waar hard gewerkt wordt, vallen spaanders. Door verschillende omstandigheden zijn niet alle tellers met name genoemd of zijn in sommige gevallen de namen verkeerd gespeld. Bij de fotografen staat Kees van Leeuwen vermeld, dit moet zijn Kees de Leeuw. Het zal niet iedereen zijn opgevallen, maar voor diene die het betreft heel vervelend. Daarvoor onze oprechte excuses! Voorts vertoonden sommige atlassen, door een fout van de boekbinder, een fout in het bindwerk. Dit zorgde voor enige ergernis bij de gedupeerden. Hoewel we hiervoor niet verantwoordelijk zijn, toch onze plaatsvervangende excuses!!

Bestuur

Tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst op het kantoor hebben we afscheid genomen van Ekko Smith en Edwin Kok. Ekko heeft vanaf 1995 de functie van penningmeester vervuld, Edwin kwam een jaar later in het bestuur en was al snel onze secretaris. Ekko heeft erop toegezien dat met name de meer bedrijfsmatige financiële routine goed binnen het kantoor op zijn plek kwam. Edwin was, naast zijn functie als secretaris, vooral het aanspreekpunt voor vraagstukken rond organisatie-ontwikkeling en kwaliteitsbewaking. Beide zijn er in hun bestuursperiode getuige van geweest dat de personeelsomvang op het kantoor in een paar jaar tijd verdubbelde. Tegelijk hebben beide in het bestuur de omslag begeleid naar een bestuur 'op afstand', recentelijk ook afgerond met hierop toegesneden moderne statuten. Voor hun niet-aflattende inzet werden zij door het bestuur en personeel bedankt, in de vorm van enige originele afdrucken van houtgravures. Edwin en Ekko, bedankt!